

William Saroyan - Tati, tobě přeskočilo

(SAROYAN, W. : Tati, tobě přeskočilo. Praha: Maťa, 2013. 192 s. ISBN 978-80-7287-178-0)

Lucia Švecová, lucka.svecova@gmail.com

Už od najstarších čias je život človeka spätý s kladením otázok. Ich charakter sa s pribúdajúcimi rokmi môže meniť, ale spravidla oscilujeme medzi najbežnejšími otázkami, týkajúcimi sa ľudských potrieb a medzi existenčnými, týkajúcimi sa nášho bytia.

Saroyan si zvolil pre svoje dielo „Tati, tobě přeskočilo“ nielen klasický opis, či rozprávanie, ale aj formu rozhovoru 10-ročného syna Petra so svojim 45-ročným otcom, ktorý je autorom niekoľkých kníh a aktuálne pracuje na kuchárskej knihe. Svojho syna vedie k vnímaniu aj bežných, každodenných vecí nevšedným spôsobom, aby sa aj on stal autorom románu.

Napomáha k tomu prostredie - dom na Malibu a ich pravidelné prechádzky a preteky k Červenej skale. Tieto „potulky“ po prírode vyvrcholia po kúpe auta, výletom do Polmesačnej zátoky. V priebehu celej knihy sú nám sprostredkované zážitky cez Petrovu osobu. Tento zážitok komentuje takto: „*ukrajovali jsme si z toho města kousek po kousku, protože právě to jsme tady chtěli dělat*“ (Saroyan, 2013, s. 101). Hlboký vzťah s prírodou naznačuje aj v úvahe o domove, keď tvrdí: „*Já si představuji domov jako obydlíčko někde na vrcholu hory, kam se dá doletět jen helikoptérou (...). Vždycky, když se mi zachce být s lidmi, nasednu do helikoptéry a letím za nimi dolů. Nějakou chvíli s nimi pobudu a pak letím zpátky*“ (Saroyan, 2013, s. 140).

Aj na základe tohto vyjadrenia, môžeme dedukovať, že Peter neraz vstupuje do „miestnosti“ fantázie. Potvrdzuje to aj prípad, keď plánuje vymyslieť jazyk, v ktorom by nikto neklamal, alebo keď na inom mieste, fantazíruje o stroji, ktorý by písal divadelné hry.

Petrov otec je vzorom tradičných hodnôt. Potvrdzuje to aj jeho odmietavý postoj k spomínanému stroju, ktorým by sa vzdal námahy z písania. Navyše píše básne, ktoré nezverejňuje, aj napriek tomu, že ich finančná situácia nie je najlepšia. Snaží sa Petrovi vysvetliť, že nie všetko čo človek v živote robí, je výlučne pre peniaze.

Vzťah, ktorý si so synom budujú, je otvorený, dopĺňaný rôznorodými hrami so slovami, pretekmi, výmenou rolí a rozhovormi. Otec vyžaduje od Petra, aby bol úprimný a hovoril mu len pravdu a zároveň mu ponúka aj niekoľko životných múdrostí, či posolstiev o človeku, ktorými ho podporuje a odкрýva mu to, čo ľudský druh charakterizuje. Nenávisť mu vysvetľuje takto: „*Jestli umíš mít rád,*“ *povídá,* „*umíš taky nenávidět. Většinu času samozřejmě máš rád, ale nejde to jinak, než abys taky nenáviděl. Nenávisť je užitečný cit, když se mu správně rozumí*“ (Saroyan, 2013, s. 32).

Pochopiť ľudský druh sa uskutočňuje aj prostredníctvom umenia. Peter síce neznáša školu, ale učí sa spoznávať svet a vnímať najrôznejšie druhy umenia. S otcom počúvajú hudbu, navštevujú kino, či vedú rozhovory s viacerými odkazmi na skladateľov, maliarov a spisovateľov. V knihe „Tati tobě přeskočilo“ nájdeme nielen text piesne, ale aj návody na prípravu jedla.

Repliky týkajúce sa jedla sú súčasťou celého príbehu. Nepredstavujú iba prvoplánovo, uspokojenie biologickej potreby, ale týkajú sa aj vzniku kuchárskej knihy. Petrov otec vyjadruje svoj zámer: „*Mám takový dojem, že když dokážu zorganizovat jídlo, dokážu všechno ostatní připravit tak, aby se to dalo reorganizovat*“ (Saroyan, 2013, s. 180).

Keďže kniha je členená na 63 častí, našli by sme ešte niekoľko pozoruhodných myšlienok, týkajúcich sa nielen už vyššie spomenutých oblastí, ale aj iných, ako je škola,

náboženstvo a bytie na tomto svete. Každá časť nesie krátky názov, napr. Moře, Jídlo, Slunce, Svět atď., na základe ktorého sa rozvíja príbeh. Nosnou myšlienkou diela je aj táto úvaha: „každý člověk na světě žije nějaký příběh každý den. Autoři z povolání je píší ve slovech za ně, ale to neznamená, že je vlastně nepíší lidé sami“ (Saroyan, 2013, s. 92).

V tomto vydaní nechýba aj výtvarné spracovanie. Dielo dotvára výtvarný aspekt, v podobe komiksov, ktorých autorkou je Nikola Hoření.

Kniha je možno jednoduchá, ale obsahuje v sebe zložitost' života. Tým, že sa v tomto texte nevyskytujú dynamické akcie, ale naopak pokojné situácie, môže u mnohých čitateľov vzbudiť nezáujem. Dielo však disponuje hodnotami, ktoré sú v uponáhľanom svete zanedbávané a ponúka nám priestor zamyslieť sa nad našimi životmi a tým, čo v nich preferujeme.